

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами XI Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 15 квітня 2021 року)

ДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808

Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 10.09.2021 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови

Обиденнікова Марина Олегівна – здобувач II курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри української мови

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 15 квітня 2021 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. 164 с.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021

©Автори публікацій, 2021

ЗМІСТ

<i>Граматичні «помилки» в сучасній постмодерній поезії .....</i>	8
<i>Адамова Дарія</i>	
<i>Проблема мовних штампів та кліше у сфері публічного управління....</i>	11
<i>Бартош Юлія</i>	
<i>Вербалізатори категорії «щастя» у творах Василя Мисика.....</i>	12
<i>Валенко Анжела</i>	
<i>Шляхи формування комунікативної компетентності на заняттях з української мови.....</i>	15
<i>Гаплєвська Інна</i>	
<i>«Червоний» Андрія Кокотюхи як зразок сучасного історичного роману.....</i>	17
<i>Гвоздь Єлизавета</i>	
<i>Словесні образи небесних світил у мовотворчості Івана Перепеляка..</i>	23
<i>Горенко Вікторія</i>	
<i>Лесичні й фразеологічні біблізми в епістолярному дискурсі Лесі Українки.....</i>	27
<i>Горюн Тетяна</i>	
<i>Числівник у поетичному мовленні постмодерністів.....</i>	29
<i>Гриненко Інна</i>	
<i>Мотивація володіння основами бізнес-англійської мови.....</i>	31
<i>Грицай Яна</i>	
<i>Звертання як синтаксичний засіб експресивізації поетичного тексту (на матеріалі збірки Л. Костенко «Річка Геракліта»).....</i>	32
<i>Грицай Яна</i>	
<i>Концепт Китай в українській мовній картині світу.....</i>	36
<i>Ван Дацзюнь</i>	
<i>Мовна норма vs мовна девіація в навчально-комунікативному дискурсі.....</i>	38
<i>Єрмоленко Софія</i>	
<i>Феміністична проблематика малої прози Лесі Українки.....</i>	43
<i>Жилівостова Інна</i>	

Зібрання творів у дванадцяти томах. Листи / Леся Українка. – К.: Наукова думка, 1979. – Т.12. — 694 с.

Гриненко Інна Андріївна
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доц. І. А. Павлова

ЧИСЛІВНИК У ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ ПОСТМОДЕРНІСТІВ

Художня література, зокрема поезія, дає багатий матеріал для вивчення семантики слів у її динаміці. Цікавим і складним явищем в українській літературі є творчість поетів-постмодерністів. Про постмодернізм можна говорити як про певний емоційно-психологічний стан свідомості. Літературний постмодернізм – гроно яскравих творчих індивідуальностей, яким властива неповторність, взаємна неподібність. Ми звернулися до поетів-постмодерністів як до когорти людей, поетичне мовлення яких сконденсувало вибух громадської свідомості, патріотичних почуттів, що виявилось у творенні нових оригінальних образів, тропів, у розширенні семантики словесних знаків.

Мета дослідження – виявити і проаналізувати специфіку вживання числівників як дискурсивних одиниць у мові українських поетів-постмодерністів.

Джерельна база роботи — твори поетів-постмодерністів, зокрема збірка віршів «Перед тим, тоді і після» В. Цибулька, «Автогеографія» І. Бондаря-Терещенка і «Апокрифи степу» Р. Мельникова. Фактичний матеріал зібрано шляхом суцільної вибірки контекстів, у яких функціонують числівники та їх похідні.

З-поміж засобів збагачення поетичного мовлення представлених поетів виокремлюємо числівник, що містить значний прагматичний потенціал.

Більшість мовознавців у своїх дослідженнях наголошують, що числівнику не притаманна здатність до активної реалізації художніх засобів. Але мова художньої літератури, а саме поетична мова, засвідчує, що поряд із своєю основною функцією – позначення числа або кількості, числівник може виконувати ряд інших функцій, насамперед гіперболічну, символічну, концептуальну. Це підкреслюється тим, що числівник у мові художніх творів вживається не тільки для найменування точно визначеної кількості, а й для вираження різного ступеня деталізації, для експресивності, для достовірності інформації, тобто семантика числівника може мати додаткове смислове навантаження [3: 77].

Число в поезії відображає позамовну дійсність, але мова здатна систематизувати число, змусити грати певну роль, яку воно мало в давніх міфологічних культурах. Та навіть ті числа, які не є носіями символіки, теж мають здатність увиразнювати поетичне мовлення, є носіями індивідуально-авторського сприйняття дійсності.

У дискурсі постмодерністів функціонують числівники-репрезентанти різних лексичних шарів. На широкому тлі літературних форм мають місце й діалектні: *їден в двох лицях; дев'ятдесят голодранців* (В. Цибулько), що вказує на прагнення відтворити народне мовлення. Також трапляються стилістично виправдані росіянізми: *ура товарищі **три** раза* (В. Цибулько). Із тією ж метою порушує норми числівникового слововживання І. Бондар-Терещенко, використовуючи суржикову форму, напр.: звільнилася «**в чотири**».

Здатність до моделювання *гіпербол* є найбільш характерною для числівника. Гіпербола проектується на природні явища, простір, час, вік, обсяг, спосіб, інтенсивність дії, напр.: *я **сто** років тебе не бачив* (Р. Мельників); *тепер мені тяжіє **тисячі** скорбот; у вогні кулаці – **шістсот** бажань* (І. Бондар-Терещенко); *він приніс гетакомбу **100** биків* (В. Цибулько).

Не менш розмаїто представлена метафора. Числівник допомагає метафоризувати час, часопростір, простір, спосіб існування об'єкта, його рух, наслідок мисленнєвої діяльності людини. Напр.: *місяць **шпилить** вже скоро **восьму**; крик **проймає** **першого** паравоза; як **третья** зоря спалахне* (Р. Мельників); *сядуть **дві** душі на пір'їнку / може вітер довіє дітям під ноги; поховає в животі / **дев'ятдесят** голодранців / й патріотів сотні **три*** (В. Цибулько).

Отже, аналіз дискурсу поетів-постмодерністів дає змогу стверджувати, що числівникові форми і відчислівникові утворення належать до частотних одиниць їх поетичного мовлення. Дослідження вживання числівникових форм у творах поетів-постмодерністів має широку перспективу і потребує подальшого детального вивчення.

Література

1. Бондар-Терещенко І. Автогеографія. Харків: Фоліо, 2006. 220 с.
2. Мельників Р. Апокрифи степу (поезії 1992-2012 рр.). Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 144 с.
3. Павлова І. А. Числівник у поетичному тексті. Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. 2002. №5. С. 76–81.
4. Цибулько В. Перед тим, тоді і після... Друд (дерев'яний ровер демократії). Львів: ЛА «Піраміда», 2012. 388 с.